

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre . . .	16 kor. — fill.
Negyedévre . . .	2 > — >
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre . . .	20 kor. — fill.
Negyedévre . . .	5 > — >
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre . . .	24 kor. — fill.
Negyedévre . . .	6 > — >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 8. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, január 8.

Nehéz idők.

Nagy csatlódás érte azokat, akik váltig bizonyították, hogy a pénzügyi válság csak muló jelleggel fog birni. Mert imeránk köszöntött az új esztendő, de azért a válság tovább tart, a pangás terjed s kilátás sincsen arra, hogy a helyzet megjavuljon. Az áldozatok száma napról napra nagyobbodik és a válság már azokból a körökből szedi áldozatait, melyek eddig dagály és apály fölött korlátlanul uralkodtak.

Tehát nem muló jellegű válsággal van dolgunk. És azok a körök, melyek a válság muló jellegét hirdették, vajjon kinek az érdekében tették. Kit akartak félre vezetni? A közönséget, vagy a külföldet, avagy önmagukat akarták ámitani? Biz' ezen sem csodálkoznánk, mikor megértük azt, hogy pénzpiacunk, mely pedig folyton hangoztatta önállóságát és függetlenségét, most az egész odiumot a külföld számlájára írja. Folyton hangoztatta a spekuláció egészséges fejlődését és most a Haas és Deutschok s a Weisenbacherek, két spekuláns letünésével egy egész sereg iparvállalati papirosban nincs üzlet. Van olyan részvény is, melyet a hivatalos árfolyam lapban nem is jegyeznek. Vajjon ez egészséges állapot-e, mikor egy helyi piac forgalma, hozzá az egyetlen az országban két spekuláns kezébe fut össze.

De nem akarjuk ezt a témát feszegetni, csak rá akartunk mutatni azokra a visszasságokra, melyek a belföldi pénzpiacot jellemzik s melyek kétség kívül

akkor is megvannak, mikor nincs válság, csak hogy akkor könnyebb azokat leplezni, mert hatásukban kevésbé érezhetők.

Ennél sokkal fontosabb annak a kérdésnek az eldöntése, hogy mikor lesz vége a válságnak és lehet-e nekünk befolyásunk annak megszüntetésére.

Sokan azt mondják, hogy várjuk be a külföldi pénzpiacok válságát és azzal megszünik a mi nyomoruságunk is. Aki így beszél, pedig sokan vannak, az vagy nem ismeri a válság keletkezésének okát, vagy közömbös az iránt, hogy mitől és mikor javulnak meg pénzügyi viszonyaink.

Hát igaz az, hogy mi a nemzetközi pénzpiacokra befolyással nem lehetünk. Mi függünk azoktól, és nem azok tőlünk. De vajjon ebből az következik-e, hogy várjuk be tétlenül, míg a külföldi pénzügyi viszonyok megjavulnak, és nem-e az, hogy levonva a válság tanulságait, igyekezzünk saját erőnket csoportosítani, hogy legalább ezután a külföldi pénzügyi viszonyok okozta nehézségek dacára is igényeinket annyira a mennyire kielégíteni képesek legyünk.

Csoportosítsuk csak röviden azokat az okokat, melyek a nemzetközi pénzügyi válságot előidézték. Németország ipari óriási módon fellendült, ez elvonta a nálunk elhelyezést talált német tőkét, azon kívül gyarmatosít, vállalkozásokba bocsátkozik. Oroszország, mely eddig francia piacokon keresett elhelyezést, ujabban Németországhoz folyamodik a mi rovásunkra. Anglia, egyetlen piacunk, hová bizalommal fordulhatnánk a transzváli háboru miatt, igényeink, bármily csekélyek azok, kielégítésére képtelen. Hát mindezeket a dolgokat mi nem változ-

tathatunk. Itt csak a kibőjtölés segít. Szokták ugyan még az aranyvalutát is emlegetni, mint olyant, melyre ha átérünk, helyzetünk sokkal előnyösebb lesz, mint jelenleg. Hogy a külföldhöz való viszonyunkat mennyiben fogja az aranyvaluta megjavítani, arra, mint olyanra, mely tárgyunktól messze elvezetne, ezuttal kitérni nem akarunk. Csak azt akarjuk felemlíteni, hogy az osztrák bank, ha aranyvalutánk van, nem lett volna kénytelen a válság közepette a kamatlábat leszállítani.

Megváltoztathatjuk-e azokat a körülményeket, melyek a belföldi piacon válságot idéznek elő. A felelet erre, hogy igen. Ha igen, akkor semmit el ne mulassunk, ami ezt a célt szolgálja, mert az erősebb organizmus a külső behatásoknak jobban ellenáll, mint a beteg.

Itt mindenek előtt szem előtt tartjuk Ausztriától való függetlenségünket; amugy is az osztrák járadékadó majdnem lehetlenné teszi értékeink elhelyezését az osztrák piacokon. Ezt a függetlenségünket szolgálni fogja kétségkívül iparunk és kereskedelmünk fölvirágozása, ennek előfeltétele lévén azonban a mezőgazdasági helyzet javulása, én másban pénzpiacunk függetlenítésének eszközét nem látom, mint egy nemzeti agrár politika követésében.

Egy másik eszközét benső megerősödésünknek a közszolgáltatások apasztása képezi. Ép most olvasom a katonai létszám titkon tervezett felemelésének szenzációját. Hát ezért kellett kvótát emelni s vállaltunk el oly kötelezettségeket, melyeknek terheit csak ezután érezzük. Magunkra vállaltunk sok oly ki-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A szerelmes levél.

— Humoreszk a katona-életből. —

Németből fordította: P. A.

A 3. sz. szobának parancsnoka, Windisch káplár ládájában az előirt katonai listák, jegyzékek és »consignatiónk« mellett még egészen magán természetű iratot is tartogatott. Ennek az okmánynak a tartalmát a szobának lakótársai oly szigorúan titokban tartották, mintha az valami rendkívüli fontos katonai titok lett volna.

Pedig éppenséggel nem volt ennek az iratnak olyan alakja, széle kiszakadt, egész felülete tele volt tinta- és zsírpecsétekkel és egyes jellemzők azt mutatták, hogy néha oly személyek is érintették azt, akik kevéssel azelőtt csizmájukat tisztították.

Más foltok ezen a titokzatos iraton arra mutattak, hogy közelében néha pogácsát és paprikás szalonát ettek, az irat már néhol elhomályosodott, valószínűleg a könyektől, úgy hogy egyes helyeit már csak a »régiek« ismerték, kiknek 3 szolgálati esztendőjük alatt gyakran volt alkalmuk, hogy a papírt kezükbe kapják és tartalmát tanulmányozzák.

Az egész században ismeretes volt, hogy ez a papír, melyet tiszta emberek kegyes kézzel vagy harapófogóval érintették meg, szerelmes levél volt. Az a monda járta, hogy ez a levél bizonyos egy éves önkéntestől származik, ki a 70-es években a századnál szolgált. Megtudta, hogy menyasszonya, aki valahol a vidéken lakott, meg akarja törni örökös, hű szerelméről tett esküjét és más ifjával akar az oltár elé lépni. Szabadságot kért az ügynek tisztázására, de nem kapta meg s így, egy éjjel, mikor »szolgálat« volt, leült és oly megindító, oly szívhez szóló levelet írt, hogy a hűtlen leány bánatosan visszatért karjai közé.

Szerencsétlenségre az önkéntesnek tolla éppen a levélnek legszebb befejező részénél szántotta a papirost, úgy hogy egyik-másik szó olyanná lett, mintha seprű nyéllal írta volna. Gyorsan újra leírta, és az első levelet gondtalanul eldobta. A »szobavizsgáló« megtalálta a levelet, elolvasta és állítólag annyira sirt, mintha összes rokonai, ismerősei és barátai borzasztó halállal multak volna ki.

Ettől a naptól fogva a levél a 3. számú szobának tulajdona maradt, és valahányszor az egyik lakos gyanakodott, hogy kedvese nem tartja meg neki fogadott szerelmét, leírta a levelet és elküldte. Az eredmény állítólag mindig kielégítő volt, semmiféle leány nem állhatott ellen ezen beszéd hatalmának és ezentúl az

elküldő iránt változatlan szerelemmel és hűséggel volt.

Csak egyszer tévesztette el ez a levél hatását, — beszélük tovább, — de ennek nem a tartalom, hanem az író volt az oka, aki meglehetősen együgyű ember volt és ezt a levelet szüleinek írta, mert ezek éppen nem akartak neki pénzt küldeni. Mindenesetre megváltoztatta a levélnek egyes részeit, melyek éppen nem illettek erre az alkalomra, de ezzel a levél még mystikusabb lett.

Annak a tüzérnek a szülei ugyanis éppen nem emlékeztek arra, hogy fioknak »Isten előtt esküt tettek volna« semmit sem tudtak »arról a méla nyári éjről, melyet keblén töltöttek« és nem tudták megérteni, miért »térjenek vissza az utról, mely az éjbe és a romlásba vezet«, mert hisz nem voltak olyan uton. Nem küldtek erre sem pénzt, mire a tüzér kijelentette, hogy a levél »csalás«.

A 3. számú szoba óvakodott, hogy a levelet más szobában levő tüzéreknek átengedje, úgy hogy Fingal kapitány nem érthette meg, miért tódulnak a tüzérek Windisch káplár szobájába, mert hiszen az mint szigorú és pontos altiszt volt ismeretes.

Persze megtörtént néha, hogy a 3. számú szobának a lakosai más szobákba költöztek, de mivel a levél mintegy hét oldalas volt, az »áru«-tól legfőlegb egyes töredékeket lehe-

adást, mely nem mulhatatlanul szükséges. Innét van, hogy egész magángazdaságunk pénzsükében szenved. És ilyenkor restringálják a hitelt s azt mondják ez a pénzkiszivárgás megakadályozásának egyetlen lehetséges módja.

Állapodjunk meg az eddig követett uton. Állam, törvényhatóságok és községek lépjenek a takarékoság útjára. A benső gazdasági konszolidációnak ez képezi egyik hathatós módját.

Kirschanek Ödön.

Excommunicatio a stóla miatt a protestánsoknál.

Az orbai ev. ref. egyházmegyének a múlt év vége felé tartott egyik papi gyűlésén Földes György. ev. ref. lelkész *»Az egyházpolitikai törvények folytán szükséges pásztorális intézkedésekről«* cz. felolvasást tartott. A mindennapi életből vett adatokból azon szomorú tapasztalatokra jut, hogy ha az orbai egyházmegyében nem is, de bizony széles e hazában igen sok helyen érezhető a polgári házasságnak kedvezőtlen hatását a protestáns egyházakra. A felolvasó ezen elvből kiindulva, hogy a jók, az igaz, buzgó keresztyének úgy sem mellőzik az egyházi szertartást, a vallástalanok, az egyházatlanok pedig méltán sujtatnak némi egyházi rendszabályokkal hanyagságuk vagy épen vallástalanságuk miatt, határozati javaslatot terjesztett elő, mely főbb pontjaiban a következő:

»Mindenek előtt az Isten ígéjének hatalmával, a szeretet melegével, a rábeszélés szavaival, a papi prudentia megfontolásával minden lehető el kell követnünk a végre, hogy hűveink az egyházi szertartásokat mint egyházas, vallásos életünk mulhatlan postulatúmat, igénybe vegyék. Azután arra kell törekednünk, hogy az esketési és keresztesztési stólat minden áron megváltjuk.

»És ha mindezeknek dacára is találkozunk olyanok, a kik az érintett szertartásokat elmellőznek, azokkal szemben mint a kik szándékosan *excommunicáltak* (nini!) magokat az egyház kebeléből, határozatlan ki kell mondanunk s kérlelhetlenül végrehajtanunk, hogy a ki az egyházi esketést mellőzi 1. semminemű egyházi tisztségre nem választható; 2. az *urasztalához nem bocsájtható*, 3. *halála esetén úgy a harangozás mint az egyházi szertartás részben, vagy egészben megtagadandó*; s ugy szintén azoknak, kik a konfirmálást elhanyagolják, — bár nem állunk az ő testamentum

azon rideg álláspontján, hogy: megbüntetem az atyák vétkeit a fiakban, harmad és negyedigiglen, — keresztesztetlenül elhalt kisdedeiktől, kiknek megkereszteltetését szándékosan mellőzték, *mind a harangoztatás, mind a temetési szertartás megtagadatik*, mert »nem a halott, hanem az élő szülő érezi meg ennek sujtólasát.«

»Mind ez ridegnek és a Krisztus szellemével ellenkezőnek látszó rendszabályokat javaslattevő azon legfőbb indokkal zárja be, hogy »hűveinktől függ, hogy ezek örökre csak papíron maradjanak.«

Az egyházi fenyték a róm. kath. egyházban ősrégi, egykoru egyházunkkal. Az egyház azt engedetlen gyermekeivel szemben — ha a kérlelhetlen szükség parancsolta — gyakorolta is. Ehhez joga volt, az kétségtelen. S hogy félremagyarázta s elferdítette ezt a legtöbb protestáns történetíró s mindenik protestáns pap és lévita?! S aztán a legujabb időkben is mekkora ribillió volt a liberális és protestáns lapokban, mikor az egyház egy-egy fenytéket alkalmazni kényszerült?! Türelmetlen, zsarnok volt a legenyhébb jelzője. Most *már a kálvinistáknál is lesz fenyték — a stóla apadása miatt*. Hogy is mondta vala Vergilius; »Quid non cogis mortalia pectora auri sacra fames?« (Közművelődés.)

Láng Lajos beszámolója,

A nagybányai kerület képviselője Láng Lajos, e hónap 3-án érkezett választókerületébe, hogy beszámoljon a legnagyobb lefolyt politikai eseményekről.

Fő beszámoló beszédét Vizkereszt ünnepeán Nagybányán tartotta meg nagy díszes hallgatóság előtt.

Rövid bevezetés után a politikai helyzet változására tért át.

Az elmúlt év lejártával — ugymond — a szabadelvű párt nagy átalakulásából kikerült kormány elégtelen mutathat arra a nagy eredményre, hogy a *gazdasági kiegyezést* Ausztriával, a viszonyosság alapján az egész vonalon befejezésre juttatta, dacára a számtalan nehézségeknek, melyek a magában sem könnyű feladat felé tornyosultak.

A másik eléggé nem becsülhető nagy eredmény az, hogy a *kvóta ügyét* sikerült éppen a kormány bölcs és tapintatos közreműködése mellett, magukban az arra első sorban hivatott testületében, a két kvóta deputációjában egyezés útján megoldani. Lényegében ez a kérdés el van döntve és pedig oly módon, mely egyedül alkalmas arra, hogy megnyugvást idézzen elő mindkét államban. Dicséri a nemzeti párt

magatartását e kérdésben és hangsúlyozza, hogy épp azért nincs okunk a szabadelvű párt egységének megbomlásától tartani.

Méltóztassanak — folytatja — a legvértettebb bizalmatlansággal fogadni minden olyan hírt, mely arról beszél, hogy a *szabadelvű pártban* vannak elemek, melyek azt cserben akarnák hagyni, vagy olyanok, melyek másokat abból kiszorítani törekednének.

Lehet, hogy az évtizedes ellentétek nem simultak el hirtelen, lehet, hogy eleinte a kölcsönös bizalom a párt minden egyes tagjában nem volt oly erős, mint magukban a vezérekben, kik a kötést megalkották. A felkelő nap is először csak a magas hegyek ormait aranyozza meg, de előbb-utóbb leszáll a völgybe, hogy ott annál melegebben ontsa sugarait. A szabadelvű párt belső villongásairól szóló hírek legalább is elkésettek és megfélemlenek azok vágyainak, kik annak egységet nem szívesen látják, de nem felelnek meg a tényeknek.

Rámutat az osztrák zavarokra, melyek javulása kívánatos.

De ha a kiegyenlítés még sem következne be, vagy legalább hosszu időre elmaradna s a válság ujult erővel törne ki, úgy, hogy közjogi alaptörvényünk a maga teljességében nem lenne végrehajtható, akkor — ugymond — lesz igazán áldásossá a közjogi alapon egyesült ujszabadelvű pártnak rendíthetetlen egysége, mert ha a közjogi alapon bármi kis változást kellene tennünk, azt sikeresen csak ez a nagy párt hajthatja végre.

Kifejti, hogy a *vámszövetségben az évtizedek során változás állt be*, mert míg azelőtt az osztrákok iparukat védtek főként s a mi mezőgazdaságunk nem szorult pártfogásra, addig most az osztrákok nem féltik fejlett iparukat, ellenben a mi gazdasági érdekeinket azzal a törekvéssel, hogy a mezőgazdasági vámkokat leszorítsák, veszélyeztetik. Sürgeti, hogy egymást támogatva *védekezzünk e veszedelem ellen..*

Botrány Szentesen.

Mély, nehéz sebeket ütött az elmúlt liberális éra a magyar politikai életben s az új liberális éra nem gyógyszer a sebekre, hanem csak flastrom, mely takar, de nem gyógyít.

Bánffy megbontotta a függetlenségi pártot, melynek ebben a szorult helyzetben igazi átka az, hogy egy erős kéz helyett a Kossuth Ferencz gyöngye tehetsége állt az élére.

Azt hittük volna, hogy az Ugron delegációs beszédje után, mely új, ismeretlen életet adott ezekben az ülésekben, köszönettel fog

tett megtudni, melyek azonban oly érthetetlenek és zavartak voltak, hogy fel kellett tenni, hogy az illető még azt a kevés szót is rosszul jegyezte meg.

Szép nyári est volt, kevéssel a takaródó előtt, midőn Ballak őrmester a feldult kedélyek minden jelével az 1. számú szobába tört, melynek parancsnoka az én csekélységem volt.

Tüstént rám rohant és szivettépp szókkal arra kért, hogy Windisch káplárnál érdekében szóljak, hogy oda kölcsonözze neki a »levelet«. Mint rendesen, ma is fel s alá járt »Marcsá-jának a háza előtt, hogy megvárja, míg a konyhaablaknál megjelenik és intésével behívja; persze megjelent, de szöke feje mellett még más fej is megjelent, egy »zsandár-é. Tehát meg kell kapnia a levelet, »Marcsá-já nélkül nem élhet tovább.

Diplomatiái küldetésem Windisch kollegámnál teljeszen hajótörést szenvedett.

»Es még ha az őrnagy jön is és előttem térdelve könyörög a levélért«, mondá Windisch, »nem adhatom neki oda a levelet. Ugy van ez kimondva szobánkban és itt nincs több helye a beszédnek. Ballak keressen magának mást.«

Ezt azonban nem akarta Ballak. Meghatóan ecsetelte előttem, mily kedves az ő Marcsája, hogy köti össze egy szép szöke minden bájával azt a művészetet, hogy a »nagyságának« gyanakodó tekintetétől elvonja a pecsenyének legjobb részeit, hogy *kedvese* számára eltegye. Marcsa kielégíti a szívet, szemnek,

kedélynek és gyomornak legfőbb igényeit is. A cselédeknek ezt a »gyöngyét« nem hagyhatja egy zsandárnak a kezében, még baj történhetnék.

»Kedves őrmesterem«, mondtam, »csak hidegvér, csak semmi öngyilkosság, melyet később még megbánhatna. Csakugyan azt hiszi, hogy semmiféle leány nem pótolhatná ki Marcsáját?«

Ballak még egyszer oly behatóan ismertette a hütlent, hogy koromsötét éjjel ezer más szakácsné közül megismertem volna és ezzel a sóhajjal fejezte be beszédét: Hát még turós gombócza!

Az embernek fájdalma szivrepesztő volt, segíteni kellett rajta.

»Tudja mit?« szoltam én. Talán meg tudok írni én is ilyen levelet. Fogalmazok egyet. Többet úgy sem kockáztat, mint hogy Marcsája hütlent marad, tehát egész bátran megpróbálhatja.

Beleegyezett. Én tüstént leültem és levelet »költöttem«, amit sem azelőtt, sem azután nem tettem. »Minden erőmet, jó kedvemet és fájdalomamat összeszedtem, hisz egy szakácsnének hamis szívet kellett meginditanom.«

A levél még fölülmulta a 3. számú szobáét is, legalább terjedelmében, mert 11 oldalas volt. Tulajdonképen már nem is volt levél, hanem novella.

Ballak gyakorlatlan kezeivel két éjjel és két nappal »körmölt« rajta, de az aztán ki is

mondta, hogy még soha sem olvasott »ilyen szépet«.

A levél hatott Marcsára is. A zsandárt nyugalomba helyezte és Ballakot a konyhában ismét tárt karokkal fogadta.

Örömtől ragyogó arcczal tért haza.

— Káplár ur, — kiáltott fel — hogy köszönjem ezt meg? Ismét visszakaptam Marcsámat!

Elháritottam a köszönetet, ő azonban egy papírosból özczomb darabot vett elő és rám akarta erőszakolni. Én megköszöntem ezt a hálát, mert először már vacsoráltam, másodszor megvesztegethetlen voltam. Ez eleinte bántotta, később azonban maga költötte el az özczombot.

Ettől a naptól kezdve a 3. számú szoba levelének a hatalma megtört, elesett nagyság volt. Még a 3. szobának a tagjai is szívesebben használták azt a levelet, melyet az őrmesternek írtam, mint a mesés önkéntesét és azt mondják, hogy az én levelem sem létesztette el soha a hatást a hütlent asszonyi személyek szívére.

Talán még manap is megvan a levelem, talán őrizi és használja valami tüzércsapat, ha arról van szó, hogy holmi »Marcsákat« arra figyelmeztessenek, hogy szívtük és »turós gombóczaik« csakis azokat illetik, akiknek *először* fogadtak hűséget.

reá gondolni az egész ellenzék. De e helyett a régi bálványok körül tolongnak, kikről pedig eléggé kitűnt, hogy kezük lévén nem dolgoznak, lábuk lévén van haladunk előre.

Kossuth egész haddal vonult annak a Dienesnek érdekében Szentésre, aki nyílt pártot ütött lapjával a függetlenségek ellen s többször keserű perczeket okozott nekik, Pázmándy ellen, kinek elvűségéhez szó sem fér.

Sima pedig, ki annyira lejárt ember, hogy szólni se kellene neki, külön fog egy szíve szerinti jelöltet s meg teszi azt a hallatlan botrányt, hogy Ugront szóhoz sem engedi jutni, a függetlenségek által követelt választási tisztaság nagyobb dicsőségére.

Vasárnap, midőn Ugron szólni akart Pázmándy érdekében, Sima és pártja nem engedte őt szóhoz jutni.

Az Ugron pártból erre többen kijelentették, hogy ha ilyen dolog után a Sima jelöltje be jut a házba, ők ki botozzák onnan.

Kuriai biráskodás, jöjjön el a te országod!

Az osztrák zürzavar.

Ausztriában egyre bonyolódnak, egyre gajajodnak a viszonyok. A Körber-kabinet kinevezését — mint azt már jelentettük — e héten várják, de még előbb *Witte* fogja elrendelni az ujonczozást. Körber azután megkísérli a csehek és németek kibékítését, de maga sem reméli, hogy sikertüljön neki. Hiszen Prágában megint úgy összeveszték a cseh államjogon, hogy a cseh pártok a legerősebb ellentállásra készülnek. Január 23-ára ismét *összehívják a Reichsrathot*, hogy újra kezdjék a *kvótajátékot* s még egyszer legalább pro forma megkíséreljék a kiegyezés alkotmányos elintézését és alkalmasint egy *nyelv-törvényjavaslatot* is beterjeszt a kormány. De lesz-e kvótatárgyalás is? az már nem bizonyos s ez esetben a Reichsrath föl-oszlatása következik. Azután pedig a jó Isten tudja, hogy mi lesz Ausztriával és hogy leszünk a közös ügyekkel.

A délafrikai háború.

A délafrikai háború színhelyéről egyre érkeznek olyan hírek, a melyek kétségtelenül bizonyítják az angolok tehetetlenségét a búrokkal szemben. Minden vereségüket fényes győzelmi hír előzi meg, ami csak annál deprimálóbban hat az angolokra. Mire jó tulajdonképpen ez a hazugság, azt az angol államférfiak tudnák csak megmondani. Most európai feltűnést kelt annak a kétségtelen bebizonyítása, hogy az ugynevezett *Jameson-féle betörést* a kulisszák mögött *Chamberlain* gyarmatügyi miniszter rendezte szintén. Ezt az *»Independence Belga«* című belga lap 17 levélben bizonyítja be. Az akta-sorozat, mint Brüsszelből írják, oly levéllel kezdődik, melyből kitűnik, hogy a gyarmatügyi miniszterium a parlamenti vizsgálat előtt élénk összeköttetésben volt a vádolt Chartered Companyval, melynek elnöke *Rhodes Cecil* volt és mely Jamesont Transzváliba küldte. Ez a levél 1896. február 11-én kelt, *Fairfeld*, a gyarmatügyi miniszterium délafrikai osztályának elnöke írta *Hawkesleynek*, a Chartered Company ügyészének, tudatja vele, hogy a kormány Jameson rablóhadjárataról jelentést készít és azt tanácsolja az ügyésznek, hogy ezt valami módon az állami nyomdában előzetesen olvassa el. Május 6-án biztosítja *Fairfeld* a Company ügyészét, hogy a vizsgálat alatt, ha ugyan lesz vizsgálat, semmit sem fognak tenni a Chartered

Company ellen, sőt Chamberlain beszédét fog mondani, melyben nagyon földicséri a társaságot. Junius 22-én a vádolt társaság ügyésze azt kérdi a délafrikai osztályfőnöktől, igaz-e hogy három tagu parlamenti vizsgáló bizottságot küldenek ki. Ha igaz, arra kéri a kormányt, hogy eszközölje ki Carson, Cripps és Wyndham megválasztását a bizottság tagjaivá. A gyarmat-miniszterium ki is eszközölte a két utóbbi megválasztását, a harmadik, Carson, nagyon függetlennek tetszett neki. A levelek és kábeltelegrammok megvilágítják azt a sok intrikát, fáradozást és vesztegetést, melylyel Rhodes segítői a Jameson-féle betörést előkészítették és később mentegették. Mikor a pör megindult, *Hawkesley* a társaság ügyésze, ezt írja Grey lordnak:

»Rhodes kitűnő volt. Azt hiszem kimentti magát. Még nem kerültünk ki a csávából, de van remény, hogy nem fogják követelni az 1895 első felében folyt tárgyalásokról szóló kábeltelegrammok közzétételét. Félek azonban, hogy mégis nyilvánosságra hozzák; *egyébként Chamberlain ezt csak saját magának fogja köszönhetni.*«

Chamberlain sógornője *Hawkesleynek* ezt írja: »Egyetértek önnel abban, hogy Chamberlainnal e perczben keveset lehet végezni; ő tudja mi vár reánk és reája és Rhodes megérkezéig gondolkozhatik róla.«

A hölgy, a ki Rhodes Cecil testvére, azt írja, hogy bátyja mindaddig lojális marad Chamberlainnal szemben, a mig Jamesonnal össze nem kötik sorsát. Számos egyéb okmány is nagyon kompromitálja Chamberlaint, kinek a Company az üzleti terveiben is erősen mozog a keze.

Ily körülmények között nem csoda, hogy a pör Rhodes Cecil győzelmével és csak Jameson könnyen megbüntetésével végződött.

Az akta-csomót annak idején a transzvali kormány lefoglalta s bizonyára most tudtával teszik közzé.

Az angolok újabb veressége.

French tábornok egy e hó 6-án Fokvárosban föladott hivatalos távirata a következőket jelenti: A helyzet csaknem változatlanul olyan, mint pénteken volt, de az első *Suffolk-ezredet nagy baj érte*. A legutóbbi hírek szerint úgy látszott, hogy *French* tábornok rendeletére és tudtával ennek az ezrednek négy százada az éj folyamán előre nyomult egy domb irányában. Napkeletkor a tábornok ezer lépésnyire megtámadták őket a búrok. Parancsnokuk, *Vatson* al-ezredes rohamot vezényelt, de ő maga csakhamar megsebesült. Noha a búroknál, — mint hírlik, már kiadták a parancsot a visszavonulásra, az *angol csapatok háromnegyed része visszavonult a tábor felé*. Egy negyedrésze azonban nem adta föl hadállását, mig az ellenség tulnyomó hatalmával szemben *meg kellett adni magát. 70 emberünk, köztük hét tiszt fogságba jutott.*

French tábornok azt jelenti továbbá, hogy az a búr csapat, a mely őt 4-én reggel megtámadta, 30 embert vesztett halottakban, nem számítva a sebesülteket, foglyokat és eltűnteket.

London, január 7. A hadügyi hivatal a *frerei* táborból érkezett következő táviratot közli. *White* tábornok táviratozza *Ladysmithből* 6-iki kelettel: A búrok délelőtt 11 órakor folytatták támadásukat. 12 óra 45 perczkor *segítse-*

get kaptak délről. Most visszaverték őket, de sokan közülük folyton körülötünk vannak, különösen dél felé. Valószínű, hogy újra megtámadnak bennünket.

London, január 8. A Daily News jelenti, hogy a londoni vámhatóság a Millralldokkokban egy gőzhajó födelzetén két nagy ágyut foglalt le, a melyek fa-ládákban voltak csomagolva és mint vasáru Krisztiania számára föladva. Ez a lap jelenti továbbá, hogy nemrég tudomására jutott a hadügyminiszteriumnak, hogy a búrok Angliából fegyverekkel és konzervált élelmiszerekkel támogatják, a melyek a londoni kikötőben egy hajó födelzetén vannak. A vámhatóságok pénteken állítólag hat Maxim-ágyut fedeztek föl egy gőzhajón és azért a hajót visszatartották.

Budapest, január 8. (Saj. tud. táv.) Ideérkezett távirati értesítések szerint *Ladysmith* körül erősen folyik a harc. Igen véres szuronyroham is volt. Délután 2 órakor *White* azt sürgönyözte, hogy az angolok nagy szorultságban vannak. — *Buller* öt órakor azt jelentette, hogy úgy hallja, miszerint *White* legyőzte az ellenséget s ötszáz búrt foglyul ejtett. (Ez utóbbi hír nagyon valószínűtlen s nincs is megerősítve.)

Budapest, január 8. (Saj. tud. táv.) A Reuter ügynökség jelenti, hogy a búrok igen heves ágyuzás után elfoglalták Kuruman helyőrséget; 120 ember és 12 tiszt fogoly.

A vármegye az elmúlt hónapban.

— A közigazgatási bizottság ülése. —

Tegnap délelőtt tartotta meg Biharvármegye közigazgatási bizottsága *Beöthy* László dr. főispán elnöklése alatt szokásos havi ülését.

A bizottság ülésén jelen voltak: *Beöthy* László dr. főispán, *Szunyogh Péter* alispán, *Papp János*, *Wallner Ödön*, *Hranyczy Károly*, *Popovits Miklós dr.*, *Sipos Orbán*, *Papp Miklós*, *Perjessy Mihály dr.*, *Kikinday Gyula*, *Hegyesy Márton*, *Király Viktor*, *Órley Kálmán*, *Radnay Farkas*, *Szabó Ferencz*, *Szunyogh Szabolcs*, *Tisza Kálmán gróf.*

A kilépő bizottsági tagok választása.

A közigazgatási bizottságból a múlt év végével öt tag lépett ki, akik helyére be lettek választva: *Szunyogh Szabolcs*, *Moskovits Miksa*, *Hegyesy Márton*, *Radnay Farkas* és *Király Viktor.*

A megye egészségügye.

Az elmúlt hó nem igen kedvező adatokat mutat az egészségügy tekintetében, amennyiben ragályos betegség fordult elő:

Roncsoló toroklob a megyének *tizennyolcz* községében fordult elő. Megbetegedés huszonegy történt, azonban halálozás csak öt.

Kanyaró öt községben fordult elő kilenczvenkilenc esetben, halálozással ezek közül nyolcz végződött.

Vörhenyt huszonhat községben konstatáltak száznyolczvanhárom esetben, melyek közül harmincznégy végződött halállal.

Hökhurut volt hat községben hetvenöt esetben s hat halálozással.

Hasi hagymázt tizenkilenc esetben konstatáltak, melyek közül tizenkettő volt halálos kimenetelű.

A vármegye adózása *Papp Miklós* kir. pénzügyigazgató jelentése szerint november hónapban befolyt: 424.208 frt 39 kr. adó, míg januártól kezdve novemberig 1.612.319 frt 27 kr.

A közbiztonság.

A megye múlt hónapi biztonságára vonatkozó adatokat *Perjessy Mihály* dr. kir. ügyész terjesztette elő.

A múlt hónapban le volt tartóztatva kétszáz ötven férfi s harmincznyolcz nő.

Bejelentette a kir. ügyész azt is, hogy *Korn Lajos* kir. alügyészt ideiglenes minőségben a nagyvárad kir. főügyészséghez áthelyezték.

A kir. tanfelügyelő tett ezután még rövid jelentést, amivel a közigazgatási bizottság ülése véget is ért.

Előfizetési felhívás.

Január 1-étől második lusturumát, VI. évfolyamát kezdte meg a »Tiszántul«.

Öt esztendő küzdelmes munkájára s e kitartó munkában nem egy sikerre tekinthet már vissza lapunk.

E hosszú idő alatt nem hajhásztunk zajos politikai sikereket, hanem szorgalmasan igyekeztünk erősíteni a keresztény szellemű és hazafias irányu közvéleményt, ápolni a szemléletmást erősödő hitéletet, védeni a magyar föld és magyar ipar érdekeit, terjeszteni az agrár-eszméket, erősíteni és szervezni az egészséges társadalmi és egyleti mozgalmakat. Önzellenül állottunk mindenkor az igazi közérdek szolgálatában, ez vezetett bennünket akkor is, mikor szavunkat visszaélések ellen kellett felemelnünk.

Törekedtünk arra, hogy gyorsan és hűségesen referáljunk mindenről, bárhol történjék is, mi olvasóinkat érdekelheti, de óvakodtunk attól, hogy magán- vagy családi ügyeket hirczoljunk olvasóink elé.

Gondunk volt a kiváló művészeti és irodalmi események ismertetésére s a jó irányu szépirodalom ápolására.

A közönség megszerette s felkarolta lapunkat. Hálásak vagyunk érte, de hogy az új évben kettőzött buzgalommal s hatványozott eredménynyel működhessünk régi programunk megvalósításán, bizalommal kérjük a t. közönség hatóság pártfogását.

Lapunk egyike az ország legolcsóbb napilapjainak.

Előfizetési áraink u. i. a következők:

Helyben kiadóhiv.-ból átvéve:	Helyben házhoz hordva:
Egy évre 16 korona.	Egy évre 20 korona.
Negyedévre 4 korona.	Negyedévre 5 korona.
Vidékre postán küldve:	
Egy évre 24 kor.	Negyedévre 6 kor.

A „TISZANTUL” szerkesztősége és kiadóhivatala.

UJDONSAGOK.**TAJÉKOZTATO.**

A muzeum az egész téli idő alatt zárva.
Február 1. Joghallgatók felolvasó estélye Margittán.

* **A főigazgató szabadságon.** *Nátafalussy* Kornél kir. főigazgató egészségének helyreállítása végett hosszabb szabadságot kapott. A főigazgatót távollétében *Kotunovits* Sándor igazgató helyettesíti.

* **A színház villamos világítása.** A nagyvárad színház villam-világítási berendezésére öt pályázat érkezett be. Mivel ezen pályázatok felülbírálásához különös szakértelem szükséges, Nagyvárad városa a kereskedelmi miniszterhez fordult, hogy a pályázatok felülvizsgálata végett egy szakférfiut sziveskedjék leküldeni. A miniszter intézkedése folytán *Hollós* József kir. főmérnök az éjjel Nagyváradra érkezett s ma megkezdi a pályázatok átvizsgálását.

* **A joghallgatók Margittán.** Több ízben megemlékeztünk már arról, hogy a jogakadémia polgársága a farsang folyamán Margittán felolvasó estélyt rendeznek. Most már meg van állapítva a felolvasás határideje is. E szerint a felolvasás február elsején lesz. A felolvasásra, mely tánczczal lesz egybekötve, igen sok jogász készül ki.

* **Az új bazár bérlete.** A nagyvárad színház és bazárépület vállalkozóit: *Rimanóczy* Kálmán építész és társait bizta meg a városi közgyűlés, hogy az építendő új Bazár bolthelyiségeit és az emeletén lévő lakásokat bérbeadják a legelőnyösebb feltételek mellett, hogy lehetőleg több bérjövdelem folyon be, mint a város részére a vállalkozók által biztosított évi 20,000 frt. A tervek már rég készen vannak a Bazárhoz, de ha esetleg olyan bérlő jelentkezik, aki némi változtatást kíván s ezért a városnak anyagi előnyöket nyújt a változtatásba beleegyeznek. A bérletre vonatkozólag a polgármester a következő hirdetményt bocsátotta ki:

Nagyvárad város törvény hatósági bizottságának 1899. év november hó 14. 365/14113/1899. kgy. sz. alatt kelt határozata alapján értesítettnek mindazon érdeklődők, kik a színház mellett építendő bérbazár-épületben bolthelyiséget vagy lakást szándékoznak bérelni, hogy e tekintetben ajánlataikkal a bérbeadással s a szerződés előzetes megkötésével megbízott színház és bazár építkezési vállalatához forduljanak, ahol is a részletes tervek és költségvetések megtekinthetők.

Egyes ajánlattevőknek az építési vállalatához beadott ajánlata s az ez alapon megkötött szerződések ajánlattevőt azonnal, ellenben Nagyvárad városát csakis a törvényhatósági bizottság jóváhagyása után kötelezi.

Kelt Nagyvárad város tanácsának 1900. év január hó 5-én tartott ülésében.

Dr. Bulyovszky József,
polgármester.

* **Az ifjuság a kath. egyetemért.** A pezsgő életnek a jele és mégis bajt jelez, ha az ifjuság mozog. Annak a jele ez mindig, hogy az öregek nem mozognak. A fa is a fiatal ágakon s nem az öreg galyon hajt rügyeket, mert van benne nedv, de a vén galy mintha elvesztette volna hajtási képességét. Köztünk magyar katolikusok közt egy pár éve ez lépten nyomon igaznak bizonyul. Avagy — általán szólva, a potiori — kik léptetik életbe a kath. köröket, kik alapították meg a felpezdülő kath. zsurnalisztikát, kik — tegyük hozzá — a politikai mozgalmak leleveleibenk tényezői? A fiatalság, akik folyton saját szerű mozgást indítanak alulról fölfelé. — Így vagyunk a kath. egyetemmel is. Plébánosok, káplánok pénzeket adnak össze,

hogy az létrejöjjön és nyomukban járnak a klerikusok; a szepesi, esztergomi, pécsi kispapok. Legujabban, a múlt év decz. 17-én a szombat-helyi kispapok gyűlést tartottak s *Fábián Gábor* III. éves theologus ezt az indítványt tette:

Tiszt. testvéreim! Elfogadjátok és aláírájátok-e a következő nyilatkozatot?

Alulírottak szívünk egész lelkesedésével magunkévá tesszük az új katolikus egyetem létesítésének eszméjét és annak előmozdítására tőlünk telhetőleg minden eszközt megfogunk ragadni. Egyelőre kötelezzük magunkat arra, hogy míg ezen papnevelő-intézet kötelékébe tartozunk, évenként egy frtot fogunk a létesítendő kath. egyetem alapjának javára, a közülünk külön e célra választott pénztáros kezelése alá, lefizetni.

Dörgő éljenzéssel fogadta el a gyűlés az indítványt és mind a 29-en alá írták a fentebbi nyilatkozatot.

* **Nyugdíjazott főispán.** A hivatalos lap tegnapi száma közli Sárosmegye főispánjának nyugdíjaztatását. A főispán távozása nem jött váratlanul, mert már régen tudták, hogy a főispán előbb-utóbb nyugalomba kerül. Az erre vonatkozó kir. kézirat így hangzik:

A belügyminiszterium ideiglenes vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztésére *Szinyei-Merse István*, Sárosmegye főispánját ezen állásától, hű szolgálatainak elismerése mellett, saját kérelmére felmentem.

Kelt Bécsben, 1899. évi december hónap 29-én.

Ferencz József, s. k.

Szell Kálmán, s. k.

* **Az önkéntesek lakomája.** A nagyvárad közös hadseregbeli csapatoknál szolgáló egyéves önkéntesek a Bazár éttermében tegnapelőtt este kedélyes lakomára gyűltek össze, a melyen az önkéntes iskola parancsnoksága és tanári kara is részt vett. A lakomán *Lukáts* Ödön városi aljegyző, ki szintén most szolgálja az önkéntesi évet, tartalmas, magvas pohárköszöntőben éltette az iskola parancsnokát és tanári karát. Ezenkívül még számos sikerült tósz hangzott el.

* **Szerencsétlenség a pályaudvaron.** Szombaton délután a nagyvárad pályaudvaron halálos végű szerencsétlenség történt. Az aradi vonat lámpáit gyujtogatta *Pénzes* Lajos fékező. A szegény ember rendszerint ezzel szokott foglalkozni és soha sem történt semmi baja sem. Szombaton is jókedvűen végezte szokásos munkáját. Mig a lámpákat gyujtogatta, egy tologatást végző mozdony neki ment annak a kocsisornak, amelyen *Pénzes* állott, ki is a lökés következtében a sinek közé esett és pedig oly szerencsétlenül, hogy a kerek kelesztül mentek a fején. A vonatot természetesen megállították, de már későn, mert a szerencsétlen ember akkorára már kiszendvedt. Fialat felesége s négy árvája siratja.

* **Királyi adomány a tűzkárosultaknak.** Ő Felsége a Nagy és Kis-Lóth községek tűzkárosultjainak magán pénztárából 2000 korona segélyt adományozott.

* **Ot fillér, vagy négy fillér.** Újév óta a közönség nagyrésze nincs tisztában azzal, hogy a levelező-lapokra 4 fillér, vagy 5 fillér áru bélyeg ragasztandó. Ezek kedvéért megemlítjük, hogy Magyarországra címzett levelező lapra csak 4 filléres, de Ausztriába címzetekre 5 filléres bélyeg ragasztandó, mert már öt életbe lépett az új tarifa, mig nálunk még mindig a régi járja.

* **Villamoserő a kispaprosoknak.** A villamos vasut és villamoserőátvitel építése és berendezése tárgyában Nagyvárad városa és a nagyvárad gőzmozdonyu közuti vasut között kötött szerződés 32 pontjára nézve tett észrevételt a miniszter, mint azt már közöltük. A kispaprosok részére szolgáló villamoserő-átvitelre nézve a miniszter azt kívánja, hogy az ipari célokra szolgáló villamoserőt külön ve-

zetéken vezessék, mert a vasut üzemét fentartó villamos áram gyakori megszakítása sok zavart okozna az ipari műhelyekben. A nagyváradi gőzmozdonyu közuti vasúttársaság tegnap egy beadványt intézett a városhoz, a villamoserő-átvitel tárgyában. Ebben kifejti, hogy a villamoserőátvitel külön huzalokon vezetése igen sokba jön s megdrágítja nagyon a berendezést. Ezért kéri a társaság, hogy ipari célokra szolgáló villamoserőátvitelre a város adja meg a kizárólagos jogot részükre. Természetesen a magánosok saját használatukra szabadon állíthatnának elő villamoserőt. Kéri továbbá, hogy a külön vezetékhez szükséges oszlopok elhelyezésére nézve ne kelljen minden egyes esetben külön engedélyt kérni, hanem egyszersmindenkorra adja meg a város az engedélyt. Végül a központi ipartelep igénybe vételénél keveselik a négyeszméterenkint megállapított 3 koronát, mert így a befektetett tőke mit sem jövedelmez. Ha azonban ily csekély díj szedését követelik, azt is kössék ki, hogy köteles legyen az illető $\frac{1}{20}$ lóerőt évi 1500 üzemórával használni.

* **A város irodaszer-szüksége.** A nagyváradi város hivatalai részére a folyó évben szükséges irodaszerek szállítására kiírt pályázat eredményteljesen járt, mert majdnem minden nagyváradi papirkereskedő adott be pályázatot. Az évi szükséglet 2870 koronára volt kiírva. A legelőnyösebb ajánlatot Helyfi László kereskedő tette, aki 2459 koronára hajlandó az évi szükségletet szállítani.

* **Házszentelés.** A vallásos buzgóság és a hitélet sajnálatos hanyatlásával mind ritkábbak lesznek azok a családi és mégis vallásos ünnepek, a melyek régebben emelték a vallásos érzelmeket s egyúttal erősítették az Isten kegyelmében táplálkozó reményt. A házszentelések ma már ritkábbak. Azelőtt minden katolikus családnál szokásos volt az új épületek felszentelése. Szép családi ünnepély volt Vízkereszt napján *Popovits* Gusztáv helybeli tekintélyes iparosnál. Ujjonnan épült lakásuk házszentelési ünnepét ülték. A házszentelést *Pák* Emil v.-olaszi káplán végezte. Este kedélyes lakomára gyűltek össze a család rokonsága és közeli ismerősei az új házban.

* **Falun.** Éjjeli űr (egy zsákot czipelő emberhez): Megállj! Ki vagy?

Szarka Jancsi: Én vagyok, sógor, nem érek rá, sietek nagyon.

Éjjeli űr: Nem hallotta kend a »megállj«? Szerencséje kendnek, hogy siet, mert megmutatnám kendnek, mit tesz az, nem engedelmességetni egy hivatalos személynek!

* **Az amerikai férj.** Furfangos csalásnak esett áldozatul e napokban *Sztanek* Jánosné rudnói lakos, akinek férje ezelőtt 6 évvel ment ki Amerikába. Az eset előzményei különben a következők: Az amerikai bányákban együtt dolgozott *Sztanek* János *Vicskó* Mártonnal éveken keresztül. Ez a két ember feltűnően hasonlít egymáshoz s mindenki testvéreknek gondolta. Ezt a két embert a hosszú együttléttel bizalmassá tette egymás irányában, úgy, hogy *Sztanek* minden dolgát közölte *Vicskóval*, de különben is együtt laktak, ennél fogva *Vicskó* ismerte *Sztanek* otthoni életét és körülményeit is. *Sztanek* az itthoni életét feleségének hűségesen küldözte haza a pénzt s már volt az itthon élő asszonynak néhány száz forint megtakarított pénze is. A múlt évben az asszony azzal a kellemes hírrel lepte meg az urát, hogy egyik elhalt pap nagybátyától 1500 forintot öröklött s kérte férjét, hogy jöjjön haza. A férj közölte ezt *Vicskóval* és úgy határozott, hogy ez év tavaszán hazajön. *Vicskó* azonban gondolt egyet s egy szép napon szó nélkül bucsut mondott Amerikának és haza vitorlázott egyenesen Rudnóra, hol magát *Sztanek* Jánosnak adván ki, *Sztanek*né házában az asszony mellett elfoglalta a férj helyét. *Vicskó* oly ügyesen adta a férjét, hogy az asszonynak a legkisebb

gyanuja sem volt. A mint a viszontlátás örömein álestek, az ál-Sztanek azzal állott elő, hogy az öröklött 1500 frtot s az asszony által megtakarított mintegy 500 forintot vegyék ki a takarékpénztárból és menjenek ki Amerikába. Az asszony ráállott a férj tanácsára s a pénzt felvették, kis házukat és egyéb holmijokat már árulhatták, hogy aztán utra keljenek. Eközben azonban levél érkezett Amerikából az igazi férjéről. A postamester, mint más alkalommal is rendesen, izent az asszonynak, hogy jöjjön a postára, levél jött számára Amerikából. Az asszony el is ment s ezt az alkalmat az ál-férj felhasználta s a kéznél levő 2000 frttal elillant a háztól. Az asszony a postán érkezett levélből értesült a csalásról. Rögtön hazament, de már akkor az ál-férjet nem találta sehol, jelentést tett a csendőrségnek, a kinek sikerült az ál-férjet még idejében az elvitt kétezer forinttal együtt elcsipni. Vicskót átadták a járásbírósnak.

* **Az irgalmas-rend működése.** Nagyváradi város közegészségügyi intézményében kiváló tényezőként szerepel az irgalmas-rend fő-utcai kórháza, mely évenként száz és száz betegnek nyújt gyógyulást, vagy enyhülést. Csendben, minden feltűnés nélkül szolgálja ezen intézet az irgalmasságot, anélkül, hogy kérkednék az elért szép és elismerésre méltó sikerrel. Mindössze pár lapból álló füzet, ami számot ad a szerzet nagyváradi társházának munkálkodásáról. Tisztán csak statisztika, minden kommentár nélkül. S éppen ezen számok beszélnek ékesen a rend tagjainak a szegény betegek érdekében kifejtett áldásos buzgóságáról. — Az elmúlt 1899. évben a kórház beteg forgalma a következő volt: Az 1898. évről maradt 22, az 1899. évben felvételre 391, összesen 413, elbocsátott 376, meghalt 16, az 1900. évre maradt 21 beteg. Az ápolási napok száma 7730, vagyis átlagosan naponta 18,77 beteget volt a kórháznak. A betegek között volt: r. kath. 115, gör. kath. 23, gör. kel. 18, ev. ref. 135, ágost. ev. 62, unitárius 1, izraelita 57, felekezeten kívüli 2. Legtöbb halálozást (7) a tüdővész okozta. — Összesen 89 sebészi műtétet végeztek, köztük több igen nehéz és komplikált volt.

* **Halálozás.** Részvétellel vettük a következő gyászjelentést: Alulírottak a maguk és az összes rokonság nevében fájdalomtól sujtottan jelentik, hogy forrón szeretett fiuk, illetve unokaöccsük jánosvári *János* Gyula Magy. Államvasuti tisztviselő folyó hó 7-én délután 2 órakor életének 40-ik évében hosszas szenvedés és az utolsó kenet ajtatos felvétele után történt gyászosan elhunytát. A boldogultnak hült tetemei f. hó 9-én d. e. 9 $\frac{1}{2}$ órakor fognak szent-jános-utca 338. számú gyászszobán beszéltetni s az olaszii r. kath. egyházban megtartandó engesztelő szent mise után az olaszii sirkertben örök nyugalomra helyezni. Mely végzettségételtre az elhunyt kártársai, barátai és ismerősei meghívatnak. Nagyváradi, 1900. január 7. Béke lenegjen hamvai felett! Emlékezte legyen áldott! *Pérchy* Sándorné szül. bábai Bay Mária édesanyja *Pérchy* Sándor ny. postatávirda főtitkár nevelő atyja, özv. *Cseley* Imréné, szül. bábai Bay Mária, nagynénje és gyermekei. Valamint a *Pérchy*, Bay, Mária és *Fáy* családok.

* **Huszárok és bakák harcza.** Budapesten a Hungária-ut 59. szám alatt lévő korcsmában nagy verekedés volt az éjjel, huszárok és bakák között. Ez egyszer a bakák voltak a győztesek, a kik a huszárokat lefegyverezték. A dologba előhívott őrző is beleavatkozott s fegyverét volt kénytelen használni az engedetlen huszárok ellen. Az eset a következő: Tegnap este néhány vig huszár tért be a Hungária ut 59. szám alatti korcsmába. Vigan folyt a mulatság, gyorsan ürültek a poharak s a jókedv tetőpontra hágott. Egyszerre nyílik a korcsma ajtaja s a következő pillanatban csaknem egy egész szakasz baka vonult be »gense marsch«-ban a korcsmába. A bakák a huszárok mellé telepedtek s tovább folyt a legvígabb hangulatban a

mulatság. A huszárok egy-egy jó izü viczet eresztettek meg, a mi a bakákat bosszantani kezdte. Különösen feltűzölte a gyalogosokat a mikor a huszárok egyik kijelentette, hogy a baka nem is katona s az Istennek és császárnak első katonája — a huszár. Ettől a pillanattól kezdve a legvastagabb és legdurvább viczeket szórták egymás nyakába, a miből aztán komoly szóváltás keletkezett. Szó, szót követett, a minek a vége az lett, hogy a bakák fegyvert rántottak s megrohanták a huszárokat. Ezek szintén kihúzták kardjaikat s erősen védekeztek. De a bakák sokkal többen voltak s ők voltak a győztesek. A huszárokat kiszorították a korcsmából s bezárták mögöttük a korcsma ajtaját. A huszárok ekkor a kapun akartak a korcsmába behatolni s erősen kezdték a hatalmas kaput döngetni. Éppen ebben a percben érkezett meg a katonai őrző, a melyet a korcsmáros telefonon értesített a verekedésről. Az őrpáncsnok megadásra szólította fel a huszárokat, a kik azonban nem engedelmessékedtek és az őrzőket is megtámadták. A helyzet már oly válságossá vált, hogy az őrpáncsnok kénytelen volt »tüzet« vezényelni és a huszárok közé lövetett. Az egyik lővés *Szilágyi* István közhuszárt hasba találta, a ki menten összerogyott. A huszárok erre lecsendesültek s megadták magukat az őrzőnek. A súlyosan sebesült *Szilágyi* beszállították a 16. számú helyőrségi kórházba, 5 közhuszárt pedig bekisértek a kaszárnyába. A katonai hatóság szigorú vizsgálatot indított ez ügyben.

* **A »jóképi banda«.** Vig kedvű fiatalemberekből álló társaság a Szacsavay szoboralap javára szórakoztató és táncestetélyt akart rendezni. Dr. *Bulyovszky* József polgármester azonban a mulatságnak ilyen célra leendő megtartását betiltotta, azzal az indoklással, hogy a Szacsavay-szobor felállításának eszméje oly nemes, hogy mindenféle közönséges mulatságokkal nem szabad alacsony nivóra leszállítani. Felhívta egyúttal a polgármester a főkapitányt, hogy a Szacsavay-szobor céljára ne engedélyezze mindenféle mulatságok megtartását.

* **A tolakodó házaló.** Erősen kínálta a portékáit egy házaló a kapuban álló háztulajdonosnak. »Már mondtam, hogy nem kell semmi s ha még sem megy el, rögtön füttyölni fogok a kutyámnak.« — Akkor tessék legalább egy füttyölmet megvenni!

* **Szelvények beváltása.** A »Nagyváradi Kereskedelmi Csarnok« elnöksége értesíti a társulat kötvénytulajdonosait, hogy az 1899. évi szelvények, melyek 1900. január 1-én esedékessé váltak, naponta délután 2—3 óráig a titkári hivatal helyiségben *Lévay* Zsigmond pénztáros által beváltatnak.

* **Magyar daltársulat a Zöldfában.** Vig élet, pezsgő elevenség színhelye lesz ma a Zöldfa-szálloda nagyterme. Egy elsőrendű erőkből álló magyar daltársulat fogja ott ma este első debutját tartani. *Ozegléd* Sándor, a Zöldfa derék bérlője, hogy a hosszú, téli esték unalmát elűzze, vendégei részére kellemes szórakozásról gondoskodott, amennyiben semmi pénz-áldozatot nem kimélve, egy kiváló művészi erőkből álló daltársulatot szerződtetett. Van a társulat tagjai között két jeles komikus, van kitűnő kuplé-énekes, excentrique és táncos, vannak ezenkívül ügyes zenebohócok, kik humoros produkcióikkal kétségkívül kellemesen szórakoztatják a vendégeket. Az előadás pont 8 órakor kezdődik s a vendégek teljes kényelmét a kitűnő ételek és italokon kívül a megerősített személyzet pontos kiszolgálása biztosítja.

* **Az élőhalottak felügyelete.** Nem egy esetben okoztak már komolyabb szerencsétlenségeket azok a kórházakban élőhalottként eltemetett szerencsétlen elmebetegek, kiket a kórházakból gyógyultként vagy mint már nem közveszélyeseket kibocsátottak. A belügyminiszter az esetleges szerencsétlenségek megakadályozása szempontjából most egy rendeletet bocsátott ki, melyben utasítja egy kórházak igazgatóit, kiknek kötelességévé teszi, hogy az illetékes rendőrséget figyelmeztessék s különösen már büntetendő cselekményt elkövetett egyénről tájékoztató adatokat közöljenek, hogy

állandó rendőri felügyelet alatt tarthassa a rendőrség, — mint az összes törvényhatóságokat, hogy a felügyeletet pontosan és szigorúan teljesítsék. Kiterjed a rendelet arra is, hogy az esetben, ha az elmebeteg más hatóság területére távoznék, köteleességé teszi a felügyeletet teljesítő hatóságnak, hogy azonnal értesítse az illetékes rendőrséget.

* A **Czirkusz**ból Érdekes és változás programmal kedveskedik mostanság Hüttemann czirkusz direktor a czirkuszában estként megjelenő nagyszámú és intelligens közönségnek. Az újonnan szerződött kitűnő művészek remek produkcióit érdekesen egészíti ki Petry Károly birkozó mester érdek feszítő birkozása a jelentkező amatőrökkel. Ma este igen nehéz estéje lesz Petry-nek, mert Nagyváradi egyik legerősebb embere Dusnyák József mészáros áll ki vele a porondra. A küzdelem kimenetele igen kétséges és mindenfelé nagy érdeklődés kíséri.

Megint egy milliós örökség!

A tegnapi napon egyik hűségese munkatársunktól, ki már régtől fogva kerüli a boldogságtól derűs műhelyünket, a következő levelet kaptuk:

— Legkedvesebb atyamesterünk!

Immár tehát abba a helyzetbe jutottam, hogy elmondhassam én is, a mi rajtam napok óta mászás teherként nyomorgott.

Örökölttem egy amerikai nagynénem után milliókat, még pedig egy féltucatot.

Az ok pedig, mely eddig visszatartott, hogy közhírré tegyem a félelem volt. Félttem jóbarátaimtól, félttem a jót kívánók seregétől és félttem az egész világtól.

De most már nem félek!

Meg is mondom, hogy mért nem.

De előbb az eredet kérdését hozzuk világos színbe.

Hogy mi módon és uton, még ma is rejtély, de apám első feleségének hetedik nővére kivándorolt az új világba.

En eredetemet annak a házasságnak köszönöm, melyet apám anyámmal, a harmadik feleségével kötött. Eredményes pedig csak az utóbbi házasság lett, a melynek egyik gyümölcse rajtam, a már jól megérett, szemléltető.

Az elszakadt mostoha nagynénémről annyit hallottam mindössze, hogy dolga igen rosszul megy. Chikagóban telepedett le és a Missisipi partján egy kis rövidáru üzlete van, a hol száraz tökmagot, aszalt szilvát, narancsot (kettőt 3 krért). Friss újságot s több eflét árulgatott.

De úgy látszik az üzlet igen jól mehetett, (hallom a vége felé, már a pécsi *Engel* cég borát is árulgatta) mert másképp nem tehetett volna szert ily óriási mértékben tultengő vagyona.

Örök álomra készülvén lehunni szemeit, végrendeletében apám harmadik feleségének első szülfőltjét nevezte ki örökösül.

Ez pedig én vagyok.

De mi az örögdöt csinálók én 6 millióval! Rengeteg pénz az atyamester bácsi! Már egész kétségbe voltam esve, mikor nekem is egy mentő gondolatom támadt.

Az!

Széjjel osztom az egész nyeresémet.

Egy hétig éjjel-nappal számoltam és terveztem, mégis mindig maradt egy millió felesleg, de hát majd bedugok még avval is valamit, addig pedig a már meglevőből árulok el egyet-mást.

1. «Hitelezők nyugdíj egyesülete» czimén létesítendő egyletnek hagyok 500 ezer forintot, hogy annak kamatait a «Tiszántul» munkatársainak mindenkor teljes hitelt nyújtó hitelezők élvezhessék.

2. Ötezer frtot hagyok annak a cipésznek, a ki a megrendelt cipőt a jelzett napra hazahozza.

3. Ötezer frtot annak a postatisztnak, aki az anzixkártyát, ha már nagyobb 1 milliméterrel, nem lelelezi meg.

4. Ötvenezer frtot a legjobb napló írónak. A pályázatból czéltudatosan kirekesztem *Bánffy Dezső* naplómestert, hogy kezdők is pályázhassanak.

5. Ötvenezer forintot azon városi tisztviselőnek, a kik a felekkel előzékenyen bálnak.

6. Huszezer frtot a nagyváradi nemzeti szövetségnek.

7. Ötezer frtot egy lyrai versre. A száztagu pályabírósnak fejenkint ezer-ezer frtot.

Hagytam még többre is. A harangozók, váradi hordárok, utkaparók, lámpagyújtogatók nyugdíjgyűsületére és már nem is tudom, hogy mire.

De nem felejtkeztem el arról a helyről sem, hol az örök azur villogása fénylik és a boldogság sugárzik. Érttem a Tiszántul szerkesztőségét. Nevezett szerkesztőségnek kerek egy milliót hagytam a gyümölcsötletés módjával és eszközeivel együtt.

Nem akaron önön magam dicsérni, de látható minden tényemből, hogy nagylelkű vagyok.

És viszonzásul nem kérek mást, csak azt, hogy tartsanak meg továbbra is szeretetükben és addig is, míg az örökséget kézhez kapom . . . emelje fel drága atyamester ur a fizetésemet.

Kiváló tisztelettel

tulgazdag hive:

Fuby.

Hipnotikus mutatványok.

Szokatlanul nagy közönség nézte végig szombaton és vasárnap este a kereskedelmi csarnok nagytermében, *Krause Albert* hipnotizőr mutatványait.

Már az első előadáson, szombaton teljesen megtelt a csarnok nagyterme közönséggel, vasárnap este pedig megesett az, ami városunkban a legnagyobb ritkaságok közé tartozik, hogy előre elkelt minden ülő és állóhely, úgy, hogy azok kik későn mentek, már nem kaptak jegyet s kénytelenek voltak haza menni. A közönségnek majdnem fele már nem kapott jegyet.

A Krause előadása közel három órán keresztül tart. Először egy rövid magyarázó előadást tart, azután a közönség köréből az önként jelentkezőkkel kezdi meg mutatványait. Leginkább fiatal gimnazisták voltak mindkét este azok, kik vállalkoztak arra, hogy őket Krause hipnotizálja.

Először az izom merevedést mutatta be Krause több alakban, azután bemutatta a magasabb hipnotizálást azokkal, kik jobb médiumok voltak.

Érdekes jelenet volt az, amikor az egyik diáknak azt suggerálta be, hogy zsebtolvaj s a közönség soraiból az egyik fiatalembernek ellopatta az óráját. A hipnotizált fiu mikor fölébredt, sehogy sem tudta megérteni azt, hogy az óra hogyan került a zsebébe.

Hasonlóan ügyes volt, amikor két fiunak azt suggerálta be hogy tűzoltók, majd amikor borbélyok.

A tanulságos és igen érdekes előadásokat mindkét este a legnagyobb figyelemmel hallgatta végig a közönség s minden egyes mutatvány után lelkesen megéljenezte s megtapsolta Krausét.

Amennyiben a vasárnapi előadásra sokan nem kaptak jegyet, Krause közkívánatra holnap este még egy előadást tart.

IRODALOM.

Földbirtokosok, bérlők. gazdatisztek, lelkesek s egyéb gazdaságkedvelők gazdasági ismereteinek kibővítésére legalkalmasabb szaklap a «*Gyakorlati Mezőgazda*», mely Kassán Kovácsy Béla gazd. int. igazgató főszerkesztése s Gerlóczy Géza gazd. intézeti tanár felelős szerkesztése alatt áll s kizárólag gyakorlati irányban tárgyalja a növénytermelés, állattenyésztés, kertészet és szőlőszet tudnivalóit.

— A havonta kétszer megjelenő lap előfizetési ára: egész évre 8 korona, félévre 4 korona, negyedévre 2 korona.

Igazságszolgáltatás.

A nagyváradi kir. tábla elintézt ügyei.

Előadó: *Bócz Géza.*

2235 Paszkuleszku Mitru — Alinisán Vaszalia és társa — rendelet.

2243 Muresán Stéfán — Taska Petru — rendelet.

2266 Bács Mitru és társa — Bács Simon és társa — helyben hagyva.

3675 Röhrich Richárd — Röhrich Róbert — helyben hagyva.

3153 Toffie Mihály hagyatéki ügye — megváltoztatva.

3208 Berzován Simon hagyatéki ügye — h. hagyva.

3385 Mészáros Péter hagyatéki ügye — helyben hagyva.

3659 Bujanovits Béla — Öztreicher Sándor csődtömege — rendelet.

Előadó: *Balogh Samu.*

4024 Peja Juon lopás — helyben hagyva.

4069 Pálfi József szándékos emberölés kísérlete — helyben hagyva.

4070 Boczkán Lázárné lopás. — részben megváltoztatva.

5493 Pakurár György bűnpártolás — megváltoztatva.

3946 Szakál B. Mihály és neje rágalmazás — megsemmisítve.

3989 Bereczki Károlyné és társa jogtalan elcsajátítás — helyben hagyva.

3900 Orodán Péterné zártörés — feloldva.

Előadó: *Foyvár Dénes.*

3845 Kinder Mihály hamis tanulás — rendelet.

3939 Mang Gligor Tódor — helyben hagyva.

4080 Bajkán Flórané becsületsértés — visszautasítva.

3945 Pinczés Mihály rágalmazás — megsemmisítve.

3974 Felnekán Paszku lopás — feloldva.

3975 Tóth István rágalmazás — feloldva.

3976 Urlea Ranku községi határjel megrongálás — r. megváltoztatva.

3993 Kun Sándor testisértés — feloldva.

3994 Popovics Györgyné rágalmazás — helyben hagyva.

3995 Mona Nyisztor lopás — feloldva.

MULATSAG.

FARSANGI NAPTÁR:

Jan. 13. Középkolák táncszestélye.

Jan. 18. Jogász-bál a kereskedelmi csarnokban.

Jan. 27. Tiszti estély.

Febr. 3. A katolikus kör táncszestélye a kereskedelmi csarnokban.

Febr. 24. Tiszti estély.

Febr. 27. A jogászok táncszestélye a kereskedelmi csarnokban.

A Csarnok második estélye. A nagyváradi kereskedelmi csarnok hangversenye f. hó 13-án azaz a jövő szombaton tartatik meg, még pedig igen érdekes programmal. Mint értesültünk közreműködnek. Gróf *Zay Bárdi Gabi* a népszínház ünnepelt primadonnája ki elragadó művészetével és bájosságával legutóbb Debreczenben tartott hangversenyével elragadta a közönséget. Városunk zeneművészei közül közreműködésüket megígérték: Dr. *Edelmann* Menyhértiné (zongora), *Szmazsenka* Ernő (gordonka), *Vomácska* és *Schmerhovszky* jeles zenetanáraink (hegedű). Ezen kívül pedig lesz még egy humoros felolvasás. A részletes programot holnap közöljük. Szóval egy

igen érdekes hangversenyre van kilátás. Erre nézve vettük a következő felhívást: Tisztelettel kérem a kereskedelmi Csarnok vigalmi bizottságának tagjait, hogy e hó 9-én kedden este fél 6 órakor tartandó gyűlésre (a csarnok gyűléstermében) megjelenni sziveskedjenek. Tisztelettel **Kunz Gusztáv** elnök.

A 48-as Népkör bálja.

Sikerült mulatságot rendezett a nagyvárad 48-as Népkör f. hó 7-én, vasárnap a Zöldfa Szálló nagytermében. A mulatságon szép számú közönség vett részt, csupa gyönyörűség volt nézni a szép magyar jelmezű leányokat és leányeket.

Az estély különös érdeklődését a «körmagyar» képezte, melyet Cser János ügyes és szakavatott vezetésével 12 pár tánczolt magyar jelmezben, a mely a közönség között nagy tetszéssel fogadtatott.

A körmagyart tánczolták: Cser Róza, Demeter Jolán, Ercesey Mariska, Horváth Róza, Kovács Etelka, Madarász Erzsike, Nemes Ilonka, Rápolti Piroska, Szabó Mariska, Szücs Irma, Tarsoly Mariska. Ifj. Bereczki László, Bóna Kálmán, Belme László, Dvorzsis István, Gáspár József, Kovács Béla. Köffer Béla, Madarász István, Poretonek Mihály, Szücs Gyula. Tömpe János, Varga Gyula.

A négyeseket két kolonban több mint 60 pár tánczolta.

A megjelent hölgyek között a következőket sikerült feljegyezni:

Asszonyok: Anka Antalné, Cser Jánosné, Kovács Antalné, Szücs Ferenczné, Demeter Jánosné, Madarász Józsefné, Ercesey Józsefné, Horváth Józsefné, Nemes Lajosné, Rápolti Jánosné, Szabó Lászlóné, Tarsoly Ferenczné, ifj. Rimóczy Józsefné, özv. Nagy Józsefné, ifj. Eperjesi Mihályné, Bereczky Sándorné, Király Zsigmondné, Nagy Kálmánné, Bereczky Zsigmondné, Szabó Dezsőné, Nagy Károlyné, Bereczky Béláné, Erndorfer Árpádné, Balassa Sándorné, Gulyás Lászlóné, özv. Szegecs Jánosné, Szingur Jánosné, Szodray Gézáné, Sebesy Károlyné, Felvinczi Józsefné, Kovács Jánosné, Bogdán Józsefné, László Ferenczné, Orosz Józsefné, Fodl Jánosné, Prém Józsefné, Varga Mihályné, Papp Sándorné stb. stb.

Leányok: Horváth Róza, Kovács Etelka, Cser Róza, Demeter Jolán, Ercesey Mariska, Horváth Róza, Madarász Erzsike, Nemes Ilonka, Rápolti Piroska, Szabó Mariska, Szücs Irma, Tarsoly Mariska, Rimóczy Mariska, Eperjesi Vilma, Szabó Eszter, Molnár Ilonka, Király Mariska, Nagy Erzsébet, Nemes Margit, Bereczky Irén, Madarász Erzsike, Gulyás Mariska, Nagy Mariska, Kis Mariska, Erndorfer Margit, Gulyás Róza, Balaton Mariska, Szegecs Erzsike, Szingur Mariska, Erdélyi Ilonka, Szilágyi Vilma, Bodán Vilma, Fodl Mária, Tasok Róza stb. stb.

Próba bál A tél folyamán **Sára** Miklós, városunk jó nevű táncmestere több kolont rendezett, amelyek közül az első szombaton tartotta meg a próba bált.

Azok a tanítványok mutatták be akkor tudományukat, kik a **Bary** Józsefné védnöksége alatt álló kolonokba jártak.

A bálon a tanítványok a következő tánczokat mutatták be:

1. Kreutzpolka (Polka noblesse). 2. Boston, amerikai walzer. 3. Pas de quatre Exelsior. 4. La carina, orosz ballet táncz. 5. Pas des palineurs. 6. Spanyol walzer il. toreadó d' Espagna. 7. Graziana. 8. Magyar soló a «Csárdás balletből» 12 figurában. 9. Matróz táncz «A nap és föld» című balettből két jelenetben. I-ső jelenet: csolnakázás a tengeren. II-ik jelenet: a matrózok tánca. És ezeken kívül az összes divatozó tánczok.

Mindezeket a tánczokat bámulatós ügyességgel elő a tanítványok **Sára** Miklós tánczmester dicséretére.

Középiszkolai tánczestély. A helybeli középiszkolák ifjusága Önagysága **Szondi** Vilmosné urnő védnöksége alatt álló középiszkolai kolonestélyek befejezéseül 1900. január 13-án, szombaton, zártkörű tánczestélyt rendez a Zöldfa szálloda nagytermében, melyre t. czimzettet és b. családját tisztelettel meghívja a rendezőség. Kezdeté este 8 órakor. Belépti díj személyenkint 2 korona, családjegy 4 korona.

Kereskedő ifjak tánczestélye. A nagyvárad kereskedő ifjak saját körük könyvtára javára a «Zöldfa» szálloda nagytermében három egymást követő szerdán, vagyis f. hó 10., 17. és 24-én zártkörű kolon-estélyeket rendez. Paksy Ferencz elnök, Weisz Vilmos cigányvajda, Schön Illés alelnök, Urbanek Antal ellenőr. Karczag Dezső pénztáros, Aufricht Lajos, Aszódi Mór, Dávidovits Jenő, Darvas Albert, Farkas György, Friedmann Sándor, ifj. Gáll László, Goldstein Zsigmond, Kalivoda Ferencz, Katz Márton, Klein Ödön, Kohn Béni, Lányi Mór, Lőrinczy Viktor, Mandel Ede, Mendel Hermann, Michelstädter Sándor, Molnár Ármán, Rosenberg Sándor, Roth A. Gyula, Sándor Miksa, Szabó György, Spiller Jenő, Spiller Ármán, Schlesinger Sándor, Szunyog Sándor, Stern Béla, Steier Jakab, Veisz Gyula rendező bizottsági tagok. Kezdeté fél 9 órakor. Belépti-díj személyenkint 1 korona. Ez estély sikerültnek ígérkezik, a mennyiben a rendezőség ügyes gárdája nagy buzgalmat fejt ki a siker érdekében. A kik tévedésből meghívót nem kaptak, de arra igényt tartanak, forduljanak a r. b. elnökhöz.

REGÉNY-CSARNOK.

Ötszázezer dollár jutalom.

Regény.

Írta: **Fernand-Hue.**

88

Francziából fordította — **Ö.**

— Hogyan? kérdezte az angol meglepetve.

— Ön visszatér Pretoriába, én azonban más irányt követek. Okaim nem fontosak önre nézve, ugyanazért nem tartottam kötelességemnek, hogy Price ur előtt feltárjam azokat, inkább egy kis csellel éltem.

— Dover a meglepetéstől alig jutott szóhoz.

— Uram, szólt végre, nem tudom ugyan mi készíteti önt arra, hogy úgy tegyen, de ezen elhatározása igen érzékenyen érint engem. Nem hittem volna, hogy együttlétünk ily hirtelen meg fog szakadni! Mi nem vagyunk idegenek egymás előtt, két napon át ugyanazon veszélyekben osztoztunk; olyan körülmények között éltünk, melyek megtanítják az embereket egymást megismerni és becsülni és rokonszenvet keltenek bennünk egymás iránt.

A kapitány helybenhagyólag intett

— Azt nem tudom, folytatta tovább Dover, hogy nekem sikerült-e az ön rokonszenvét megnyernem, azt hiszen azonban némi megbocsátható gyöngeségeket nem tekintve, mindig gentlemanhoz illő módon viselkedtem. A mi pedig engem illet, én valódi bámulatot érzek ön iránt, ezért jöttem most is önrel s ezért kérem, hogy engedje meg, hogy ezután is tovább kísérhessem.

— Nagyon hizelegnek ugyan nekem azok az érzelmek, melyeket az imént kifejezett, mindazáltal azt hiszem, jobb lenne . . .

— Csak nem parancsolhatja meg talán, hogy hova menjek? S ki tudja, talán hasznomat vehetné utazás közben, talán leróhatnám hálám egy részét ön iránt; mert bizony ön és derék matróza nélkül . . .

— Hagyjuk azt, uram, a mit tettem inkább enyémiért tettem, mint önért.

— Várom határozatát.

— Nem bánom hát, jöjjön velünk, ha akar, de teljesen a saját felelősségére. Ön velünk utazhatik ha úgy tetszik, de minket nem kapcsol többé semmi össze, sem a hála sem . . .

— Köszönöm, uram.

Kezet fogva elváltak. A parancsnok kijelölte az új irányt s csakhamar utba volt az egész menet észak felé. Még nem haladhattak messzire, mikor György véletlenül hátrafordulva felkiáltott:

— Valaki lovagol mögöttünk!

Csakugyan egy lovag közeledett vágatva a kocsik felé; vagy száz méternyire megállott, jól megszemlélte a menetet, azután épp oly gyorsan visszafelé vette utját.

— Ez József volt, szólt György,

— Én is felismertem, válaszolt Parr.

— Talán Price ur küldte utánunk, hogy önt kikémlelje; jegyezte meg Dover.

— Hogy utánam kémkedjék? S vajjon miért? Inkább azt hiszem, hogy saját kíváncsiságát akarta kielégíteni, midőn ezt a kis kitérést tette. Nagyobb baj az, hogy Price ur ma este már tudni fogja, hogy megcsaltam s ez rosszul fog neki esni.

Ez esetet csakhamar elfeledték és nyugodtan haladtak tovább, mignem este elérték a Limpopo partját, melyen csak másnap szándékoztak átkelni.

(Foly. köv.)

Közönség köre.

1899. Az Erzsébet árvaház karácsonyfájára adakoztak:

Ó Eminentiaja Dr. Schlauch Lőrincz 50 frt., Méltóságos Pável püspök 20 frt., Báró Gerliczy Félixné 10 frt., 4 zsák burgonya, 80 liter bab, 28 kalács, 30 pár kötött kezeldő, 4 drb. swál és 20 drb. báb, Moskovits Adolf és fiai 1 zsák köleskása, 1 zsák árpa, Emilia malom 50 kiló kenyér liszt, Pally Lajosné 1 frt., özv. gróf Pongrácz Ádámné 5 frt., Wöber Mária 5 frt., Hoványi Géza 2 frt., Stern Gyuláné 12 drb. zsebkendő, 6 pár harisnya, Neumann M. 1 frt., Walerstein 12 drb. zsebkendő, N. N. 50 kr., Fleischer Móricz 10 zsák burgonya, 1 zsák bab, Stark Róza 1 frt., Rádl Odönné 1 frt., Gyurkovits Cornélné 2 frt., Vári Szabó Béláné 2 frt., Bereczky Gézáné 1 frt., Harmathy Károlyné 1 frt., Szunyogh Péter 2 frt., Farkas Lászlóné 50 kr., Kenéz Sándor 50 kr., Dornyai Ferenczné 50 kr., N. N. 50 kr., László és Hunyadi malom 4 zsák 3-as liszt, Des Echerolles Kruspér Károly 5 frt., Tóth Jenőné 2 frt., Bozóky Alajosné 1 frt., Schmidt Odönné 2 frt., N. N. 20 kr., Sz. Kocsis Jánosné 50 kr., Schadeberg 50 kr., N. N. 30 kr., Hedvigke emlékére 5 frt., Dr. Kornstein Lajosné 5 frt., Széchenyi Jenő 5 frt., Schiefner Ede 5 frt., 11 liter bab, 10 liter kása, Andrássy János 5 frt., Fetser Antal 5 frt., Bunyitai Vincze 3 frt., Dr. Bognár István 5 frt., Kucsovsky Lajos 5 frt., Szigety László 6 frt., Comtesse Cärolin Beroldingen 5 frt., Janky Antalné 1 frt., Kádár János alma, szent-jános kenyér, karácsonyfára czukorkák; Kiss Károly 1 doboz czukor, 3 koszu füge és narancs, N. N. 5 frt., özv. Lindenmayer Józsefné 2 frt., özv. Grunwald Henrikné többféle háztartási czikkek, 6 üveg befőt, narancs és czukor, Géczy Lajosné 1 frt., Kiss Elekné 1 frt., Papp Anna 2 frt., Báró Wildburg Adolfné 2 frt., Mándoky Sándor 1 frt., Makay József 1 frt., Egy katolikus pap 10 frt., Szinte egy pap 3 frt., Battig Ferenczné 1 forint., Fraknoi Vilmos 20 frt., Arany Sándorné 1 frt., Papp János 1 frt., Rozenstok Józsefné 40 kr., Müller Salamonné 50 kr., N. N. 50 kr., N. N. 30 kr., Köblös Ferencz 1 frt., Kővári Tivadar 1 frt., N. N. 50 kr., Szöke Gyuláné 50 kr.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A miniszterelnök a trónörökösnel.

Bécs, január 8. (Saj. tud. táv.) **Szell** Kálmán miniszterelnök ma délelőtt tisztelettel Ferencz Ferdinánd trónörökösnel s az ujév alkalmából kifejezte üdvözlését.

Belopotoczky — megyés püspök.

Budapest, január 8. (Saját tud. táv.) Mindjobban tartja magát az a hír, hogy király ő Felsége néhai **Schuster** Konstantin váci püspök utódjává **Belopotoczky** Kálmán táborig püspököt, nagyvárad kanonokot nevezi ki.

A német császári pár Keleten.

Budapest, január 8. (Saját tud. táv.) Hamburgi jelentések szerint a német császári pár április hónapban Egyiptomba utazik.

Beteg főherceg.

Bécs, január 8. (Saját tud. távirata.) Jenő főherceg influenzában beteg. Napok óta az ágyban fekszik, bár a betegség elég enyhe lefolyású.

Az osztrák miniszterválság.

Bécs, január 8. (Saját tud. táv.) Itteni lapok jelentése szerint Wittek és Welserscheimb miniszterek megtartják állásukat, más lapok már közlik a miniszterium névsorát. A »Freundenblatt« konstatálja, hogy mindaddig nem történt döntés az új miniszterek kinevezése iránt.

Chlumeczký beteg.

Bécs, január 8. (Saját tud. távirata.) Báró Chlumeczký erősen meghűlt s ágyban fekvő beteg. Igen nagy láza van s állapota aggasztó.

Dr. Schenk utóda.

Bécs, január 8. (Saj. tud. táv.) A bécsi egyetemen az embriológiai intézet vezetésével a nagy port vert teoriájáról híres dr. Schenk helyett Schaffer dr-t bízták meg. Dr. Schenk-ről kitűnt ugyanis, hogy szenzációs teoriája csak humbug volt.

A szentesi botrány következménye.

Szentes, január 8. (Saját tud. távirata.) A tegnapi botrányért, a melynél Sima Ferencz által vezetett csöcselék nem engedte meg Pázmány Dénes képviselő jelölt érdekében összehívott gyűlésnek a szabadban való megtartását, — Vadnay főispán a főkapitány ellen fegyelmet indított, az alkapitányt pedig felfüggesztette.

Borhamisító olasz.

Szeged, január 8. (Saját tud. távirata.) A rendőrség az éjjel rajta kapta Costa Pál teni olasz-bodega tulajdonost, amikor vízzel és

saccharinnal hamis bort készített. A hamis bort 24 krajczárért mérte literenként.

A román trónörökös ujszülött leánya.

Gótha, január 8. (Saját tud. táv.) A román trónörökös felesége, Mária főhercegnő ma Friedenstein kastélyban egy leánygyermeknek adott életet.

Török dolgok.

Athén, január 7. (Havas.) Az idevaló török követ a kormányhoz fordult azzal a kérdéssel. hajlandó volna-e egyikét azoknak a török előkelőségének, a kik legutóbb Konstantinápolyból Volóba menekültek, kiszolgáltatni. (M. T. Ir.)

NYILTTÉR.

Suggestió!

Krause Albert new-yorki magnetikus, hypnotikus és suggeráló, a közönség kívánságára, miután a legutóbbi előadás alkalmával igen sokan nem kaptak helyet,

szerdán, január 10-én este 7/9 órakor

a Keresk. Csarnok dísztermében

ujabb nagy előadást

tart a legcsodálatosabb mutatványokkal, a magnetizmus, hipnotizmus és suggestió köréből.

Belépti díj: Körszék 2 korona, zártszék 1 korona 20 fillér. Deákok és tanulóknak 50 fillér.

Jegyek előre válthatók Boros Jenő papirkereskedésében Kossuth-utca és a Lloyd kávéházban.

KÖZGAZDASÁG.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, január 8.

Az irányzat csendes.

Osztrák hitel	—	—	—	—	—	372.50
Magyar hitel	—	—	—	—	—	871.50
Allamvasut	—	—	—	—	—	820.25
Rimamurányi	—	—	—	—	—	885.—
Magyar jelzálog	—	—	—	—	—	228.—
Salgótarjáni	—	—	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—	—

Határidők.

Budapest, január 8.

Gabona. Gyenge.

Buza októberre	—	—	—	—	—	7.90
Buza áprilisra	—	—	—	—	—	7.71
Uj tengeri	—	—	—	—	—	4.92
Rozs okt.	—	—	—	—	—	6.87
Zab okt.	—	—	—	—	—	5.—
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	—	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. január 8-án.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	—	97.—
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	—	94.80
Magyar vasuti kölcson aranyban 4/10%	—	—	—	—	—	99.50
Magyarvasuti kölcson ezüstben 2 1/2%	—	—	—	—	—	99.25
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	—	99.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	—	98.75
Italméresi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	—	98.85
Horváth-szlavón földtehermentesítési kötvény	—	—	—	—	—	95.—
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcson	—	—	—	—	—	162.50
Tiszasszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcson	—	—	—	—	—	187.25
Osztrák járadék papirban	—	—	—	—	—	98.65
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	—	—	98.45
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	—	—	96.50
Osztrák korona járadék	—	—	—	—	—	98.70
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	—	136.50
Osztrák magyar bankrészevény	—	—	—	—	—	18.95
Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	—	—	741.—
Osztrák hitelintézeti részevény	—	—	—	—	—	743.90
Párisi vista	—	—	—	—	—	96.15
20 frankos arany (Napoleon d'or)	—	—	—	—	—	19.21
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	—	118.15
London vista	—	—	—	—	—	242.75
20 márkás arany	—	—	—	—	—	28.62

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1899. évi október 1-től.

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad				Nagyvárad—Gyoma				Gyoma—Nagyvárad.			
V. v.		Sz. v.		Sz. v.		Th. v. sz. sz.		V. v.		Sz. v.		Sz. v.		V. v.	
Nagyvárad ind.	3 50	2 40	Vaskóh ind.	4 30	2 30	Nagyvárad ind.	5 50	1 54	Gyoma ind.	3 40	2 30	V. v.			
V.-Velenceze	4 05	2 51	Lunka-Rézbánya	4 42	2 43	Ósi	6 08	2 08	Déva-Ványa	4 37	3 35				
Félix-Fürdő	4 32	3 13	Szudrics	5 09	3 12	Uj-Palota	6 24	2 22	Körös-Ladány	5 13	4 22				
Kardó	4 50	3 27	Belényes	5 37	3 52	Gyires	6 41	2 34	Szeghalom	5 40	4 55				
Magyar-Gyepes	5 50	4 17	Sonkolyos	5 58	4 15	Körösszeg	7 02	2 53	Vésztő	6 12	5 26				
Tasádfő	6 07	4 31	Belényes-Ujlak	6 10	4 27	Szakál	7 39	3 22	Kót	6 38	6 08				
Drák-Cséke	6 30	4 45	Borz	6 19	4 37	Nagy-tóti	7 55	3 36	Iráz	6 52	6 23				
Magyar-Cséke	6 50	4 55	Sólyom	6 35	4 58	Komádi	8 25	3 49	Komádi	7 10	7 02				
Dused	7 05	5 12	Gyanta	6 56	5 19	Iráz	8 42	4 06	Nagy-tóti	7 22	7 14				
Szombatság-Rogoz	7 46	5 47	Hollód	7 10	5 24	Kót	9 19	4 31	Szakál	7 48	7 49				
Hollód	7 58	5 58	Szombatság-Rogoz	7 31	6 03	Vésztő	9 44	4 56	Körösszeg	8 11	8 13				
Gyanta	8 12	6 11	Dused	7 55	6 34	Szeghalom	10 34	5 47	Gyires	8 33	8 28				
	8 38	6 36	Magyar-Cséke	8 07	6 49	Körös-Ladány	11 —	6 05	Uj-Palota	8 47	8 58				
	8 53	6 50	Drág-Cséke	8 26	7 17	Déva-Ványa	12 03	6 55	Ósi	9 03	9 13				
	9 05	7 01	Tasádfő	8 40	7 33	Gyoma érk.	12 45	7 40	Nagyvárad érk.	9 20	9 32				
	9 18	7 13	Magyar-Gyepes	8 54	7 50										
	10 04	7 47	Kardó	9 27	8 31										
	10 27	8 09	Félix-Fürdő	9 40	8 45										
	10 56	8 34	V.-Velenceze	10 01	9 09										
	11 12	8 49	Nagyvárad érk.	10 11	9 19										

Szekelyhid—Margitta				Margitta—Szekelyhid			
V. v.		V. v.		V. v.		V. v.	
Szekelyhid ind.	9 50	7 55	Margitta ind.	4 35	4 45		
Apátkeresztur	10 46	8 41	Monos-Petri	4 46	4 56		
V.-Ábrány	11 03	8 55	V.-Ábrány	4 57	5 08		
Monos-Petri	11 16	9 06	Apátkeresztur	5 13	5 26		
Margitta érk.	11 28	9 16	Szekelyhid érk.	5 54	6 07		

Nagyvárad—Érmihályfalva				Érmihályfalva—Nagyvárad.			
Vegyes v.		Sz. v.		Sz. v.		Vegyes v.	
Nagyvárad ind.	6 50	4 10	Érmihályfalva ind.	5 05	5 20		
B.-Püspöki	7 17	4 26	Érselind	5 37	6 00		
Bihar	7 44	4 49	Szekelyhid	6 14	6 23		
Paptamási	8 13	5 15	Nagykágya	6 27	7 00		
Gyapoly	8 29	5 30	B.-Diószeg	6 42	7 20		
B.-Diószeg	8 52	5 48	Gyapoly	6 59	7 38		
Nagykágya	9 07	6 02	Paptamási	7 24	8 04		
Szekelyhid	9 40	6 24	Bihar	7 45	8 28		
Érselind	10 08	6 47	B.-Püspöki	8 04	8 48		
Érmihályfalva érk.	10 44	7 21	Nagyvárad érk.	8 21	9 09		

Nyomatott a Szent-László-nyomdában Nagyváradon.